RETTENS DOM (Femte Afdeling)

14. maj 2002 *

I sag T-80/00,

Associação Comercial de Aveiro, Aveiro (Portugal), ved advogados J. Amaral e Almeida og B. Diniz de Ayala og med valgt adresse i Luxembourg,

sagsøger,

mod

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved H. Speyart og M. França, som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg,

sagsøgt,

angående en påstand om annullation af Kommissionens beslutning K(99) 3684 af 30. november 1999 om nedsættelse af det tilskud fra Den Europæiske Socialfond, som i forbindelse med projekt nr. 8904365/P 1 er tilkendt Associação Comercial de Aveiro,

* Processprog: portugisisk.

har

DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS RET I FØRSTE INSTANS
(Femte Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, J.D. Cooke, og dommerne R. García-Valdecasas og P. Lindh,

justitssekretær: fuldmægtig J. Plingers,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter mundtlig forhandling den 11. december 2001,

afsagt følgende

Dom

De relevante retsforskrifter

1 Det bestemmes i artikel 1, stk. 2, litra a), i Rådets afgørelse 83/516/EØF af 17. oktober 1983 om Den Europæiske Socialfonds opgaver (EFT L 289, s. 38), at Den Europæiske Socialfond (herefter »ESF«) deltager i finansieringen af foranstaltninger vedrørende erhvervsuddannelse.

2 I artikel 1 i Rådets forordning (EØF) nr. 2950/83 af 17. oktober 1983 om gennemførelse af afgørelse 83/516 (EFT L 289, s. 1) opregnes de udgifter, der kan finansieres af ESF, herunder omkostninger ved erhvervsuddannelsesforanstaltninger.

3 I henhold til artikel 5, stk. 1, i forordning nr. 2950/83 medfører godkendelse af en ansøgning om finansiering fra ESF udbetaling af et forskud på 50% af det bevilgede tilskud på den dato, der er anført for foranstaltningernes begyndelse. I henhold til artikel 5, stk. 4, skal anmodninger om udbetaling af saldobeløb indeholde en detaljeret redegørelse for indholdet, resultaterne og finansieringen af den pågældende foranstaltning. Medlemsstaten attesterer den faktiske og regnskabsmæssige rigtighed af de i udbetalingsanmodningerne indeholdte oplysninger.

4 Artikel 6, stk. 1, i forordning nr. 2950/83 bestemmer, at såfremt tilskuddet fra ESF ikke anvendes på de i godkendelsesbeslutningen fastsatte betingelser, kan Kommissionen suspendere, nedsætte eller lade tilskuddet bortfalde efter at have givet den pågældende medlemsstat lejlighed til at fremkomme med sine bemærkninger. I artikel 6, stk. 2, er det fastsat, at de udbetalte beløb, som ikke er blevet anvendt på de i godkendelsesbeslutningen fastsatte betingelser, skal tilbagebetales, og at i det omfang medlemsstaten til Fællesskabet indbetaler de beløb, der skal tilbagebetales af dem, der er ansvarlige for finansiering af foranstaltningen, indtræder den i Fællesskabets rettigheder.

5 Såvel Kommissionen som den berørte medlemsstat kan i medfør af artikel 7, stk. 1, i forordning nr. 2950/83 føre kontrol med anvendelsen af tilskuddet.

6 Det fremgår af artikel 7 i Kommissionens beslutning 83/673/EØF af 22. december 1983 vedrørende forvaltningen af ESF (EFT L 377, s. 1), at en medlemsstat, der foranstalter en undersøgelse af anvendelsen af et tilskud på grundlag af en formodet uregelmæssighed, straks skal underrette Kommissionen herom.

De faktiske omstændigheder, der ligger til grund for sagen

7 Departamento para os Assuntos do Fundo Social Europeu (direktoratet for anliggender vedrørende ESF, der henhører under det portugisiske statssekretariat for beskæftigelse og erhvervsuddannelse) (herefter »DAFSE«) indgav i 1988 en ansøgning til Kommissionen om godkendelse af et finansielt tilskud med henblik på at gøre det muligt for Associação Comercial de Aveiro (herefter »ACA«) at iværksætte en række erhvervsuddannelsesforanstaltninger, der som helhed skulle finansieres med 204 082 248 portugisiske escudos (PTE), hvoraf ESF skulle bidrage med 112 245 236 PTE, mens de portugisiske myndigheder skulle bidrage med 91 837 012 PTE.

8 Ved beslutning K(89) 0570 af 22. marts 1989 godkendte Kommissionen, at der blev ydet ACA et finansielt tilskud til projekt nr. 890365/P 1 med en samlet finansiering på 157 397 822 PTE, hvoraf 86 568 802 PTE skulle afholdes af ESF og 70 829 020 PTE af Orçamento da Segurança Social (det portugisiske budget for social sikring, herefter »OSS«). Foranstaltningerne, der skulle gennemføres mellem den 8. februar og den 31. december 1989, havde til formål at erhvervsuddanne 249 unge.

9 Den 9. maj 1989 undertegnede ACA som modtager af det finansielle tilskud fra ESF en accept af Kommissionens beslutning, hvorved ACA forpligtede sig til at anvende »det eller de finansielle tilskud, der er ydet, i overensstemmelse med de gældende nationale og fællesskabsretlige bestemmelser«.

10 I overensstemmelse med artikel 5, stk. 1, i forordning nr. 2950/83 modtog ACA et forskud på 78 698 910 PTE, der svarede til ca. 50% af det godkendte beløb, og hvoraf ESF's tilskud udgjorde 43 284 401 PTE og OSS' bidrag 35 414 509 PTE.

11 Efter at uddannelsesforløbet var afsluttet, anmodede sagsøgeren den 26. april 1990 DAFSE om udbetaling af et saldobeløb på 26 766 799 PTE, der svarede til et tilskud fra ESF på 70 051 200 PTE og en samlet finansiering på 127 365 818 PTE, idet de samlede udgifter til uddannelsesforanstaltningerne havde vist sig at være mindre end det beløb, der oprindeligt var budgetteret med. Den 30. oktober 1990 fremsendte DAFSE anmodningen til Kommissionen og meddelte samtidig, at attesteringen af de oplysninger, den indeholdt, var meddelt med forbehold af en ny undersøgelse.

12 Ved skrivelse af 13. februar 1991 meddelte DAFSE sagsøgeren, at beløbet — uagtet at anmodningen om udbetaling af saldobeløbet allerede var blevet fremsendt til Kommissionen — ikke ville blive udbetalt, før der var gennemført en finansiel kontrol.

13 Sagsøgeren anmodede flere gange, i marts og oktober 1991 og i februar 1992, DAFSE om at udføre denne kontrol så hurtigt som muligt og gjorde samtidig opmærksom på, at forsinkelsen med udbetalingen af saldobeløbet påførte ACA betydelig finansiel skade.

14 Den 25. marts 1993 blev Inspecçao Geral de Finanças (den portugisiske finanskontrol, herefter »IGF«) pålagt at udføre en regnskabsmæssig og finansiel revision i henhold til artikel 7, stk. 1, i forordning nr. 2950/83 af de udgifter, der var afholdt inden for rammerne af de erhvervsuddannelsesforanstaltninger, der var gennemført af ACA i 1989. I en rapport af 28. september 1995 redegjorde IGF for resultatet af revisionen (herefter »IGF's rapport fra 1995«).

15 I rapporten fra 1995 foreslog IGF, at visse udgifter, som sagsøgeren havde medtaget i anmodningen om udbetaling af saldobeløbet, blev anset for ikke at være støtteberettigede, og overlod det ligeledes til DAFSE at tage stilling til, om andre udgifter, der var medtaget i anmodningen, var støtteberettigede eller rimelige.

16 DAFSE gennemgik derefter IGF's forslag til berigtigelser og tog stilling til, om de pågældende udgifter var rimelige. DAFSE udfærdigede den 1. juli 1997 rapport nr. 1618 (herefter »DAFSE's rapport«), hvori den foreslog en nedsættelse af det samlede finansielle beløb med 8 495 366 PTE, idet visse udgifter ikke var støtteberettigede. DAFSE foreslog, at finansieringen blev ændret som følger:

ESF's tilskud	65 378 749 PTE
De portugisiske myndigheders (OSS') bidrag	53 491 703 PTE
Foranstaltningernes samlede omkostninger	118 870 452 PTE

17 Ved skrivelse nr. 6222 af 2. september 1997 foreslog DAFSE Kommissionen, at de samlede omkostninger ved foranstaltningerne blev nedsat til 118 870 452 PTE (i stedet for 127 365 818 PTE), således at ESF's tilskud blev nedsat til 65 378 749 PTE (i stedet for 70 051 348 PTE), og samtidig anmodede DAFSE om udbetaling af saldobeløbet på 22 094 348 PTE, henset til det forskud på 43 284 401 PTE, som sagsøgeren allerede havde modtaget.

18 Ved skrivelse nr. 25694 af 5. december 1997 (herefter »beslutningsforslaget«), der blev fremsendt i overensstemmelse med artikel 6, stk. 1, i forordning nr. 2950/83, meddelte Kommissionen DAFSE, at ESF's tilskud til projekt

nr. 890365/P 1 ikke kunne overstige 65 378 749 PTE. Af beslutningsforslaget fremgik det ligeledes, at Kommissionen var enig med DAFSE i, at beløbet på 8 495 366 PTE, som specificeret i DAFSE's rapport, ikke var støtteberettiget.

19 Ved skrivelse af 19. december fremsendte DAFSE en kopi af beslutningsforslaget samt en kopi af DAFSE's rapport, der byggede på IGF's rapport fra 1995, til sagsøgeren og gav denne en frist til den 20. januar 1998 til at fremsætte eventuelle bemærkninger.

20 Ved skrivelse af 24. december 1997 anmodede sagsøger DAFSE om at få tilstillet en kopi af IGF's rapport fra 1995 samt alle udtalelser, rapporter og afgørelser vedrørende projekt nr. 890365/P 1, der var afgivet eller truffet siden den 26. april 1990.

21 Da den frist, der var indrømmet sagsøgeren til over for DAFSE at fremsætte eventuelle bemærkninger til beslutningsforslaget, var udløbet, uden at sagsøgeren havde afgivet sådanne bemærkninger, meddelte DAFSE ved skrivelse af 1. april 1998 sagsøgeren, at man samme dag havde anmodet Kommissionen om at træffe en endelig beslutning vedrørende anmodningen om udbetaling af saldobeløbet.

22 Den 30. november 1999 traf Kommissionen beslutning K(99) 3684 (herefter »den anfægtede beslutning«), hvorved det finansielle tilskud, som ESF havde bevilget ACA i medfør af Kommissionens beslutning K(89) 0570 af 22. marts 1989, der var truffet inden for rammerne af projekt nr. 890365/P 1, blev nedsat. I henhold til artikel 1 i den anfægtede beslutning blev det finansielle tilskud på 86 568 800 PTE, der oprindeligt var bevilget af ESF til ACA, og som den 30. oktober 1990 allerede var blevet nedsat til 70 051 200 PTE, nedsat til 65 378 749 PTE.

23 Ved skrivelse af 26. januar 2000 meddelte DAFSE sagsøgeren den anfægtede beslutning.

Retsforhandlingerne og parternes påstande

24 Ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 4. april 2000 har sagsøgeren anlagt denne sag for Retten.

25 På grundlag af den refererende dommers rapport har Retten (Femte Afdeling) besluttet at indlede den mundtlige forhandling, og den har i henhold til procesreglementets artikel 64, med henblik på sagens tilrettelæggelse, anmodet parterne om at fremlægge visse dokumenter. Ved skrivelser af henholdsvis 28. november og 6. december 2001 har parterne efterkommet disse anmodninger.

26 Parterne har afgivet mundtlige indlæg og besvaret spørgsmål for Retten under den mundtlige forhandling den 11. december 2001.

27 Sagsøgeren har nedlagt følgende påstande:

— Kommissionens beslutning K(99) 3684 af 30. november 1999 om at godkende anmodningen om udbetaling af saldobeløbet vedrørende sag 890365/P 1 annulleres, for så vidt som der derved er blevet pålagt en

nedsættelse af det finansielle tilskud for så vidt angår rubrik 14.2.3 — forhåndsudvælgelse og udvælgelse af kursister, rubrik 14.2.5 — kopiering af dokumenter, rubrik 14.3.1.b — teknisk personale, der ikke er beskæftiget med undervisning, og rubrik 14.3.9 — udgifter til leje og husleje.

— Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.

28 Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

— Frifindelse.

— Sagsøgeren tilpligtes at betale sagens omkostninger.

Annullationspåstanden

29 Sagsøgeren har anfægtet den nedsættelse, som Kommissionen har foretaget, for så vidt angår de fire følgende rubrikker i anmodningen om udbetaling af saldobeløbet:

— rubrik 14.2.3 — forhåndsudvælgelse og udvælgelse af kursister — i hvilken forbindelse sagsøgeren gør gældende, at Kommissionen ikke har anført en begrundelse for nedsættelsen, og at den har foretaget en urigtig bedømmelse af de faktiske omstændigheder

— rubrik 14.2.5 — kopiering af dokumenter — i hvilken forbindelse sagsøgeren gør gældende, at Kommissionen ikke har anført en begrundelse for nedsættelsen, og at den har tilsidesat proportionalitetsprincippet

— rubrik 14.3.1.b — teknisk personale, der ikke er beskæftiget med undervisning — i hvilken forbindelse sagsøgeren gør gældende, at Kommissionen ikke har anført en begrundelse for nedsættelsen, og at den har foretaget en urigtig bedømmelse af de faktiske omstændigheder

— rubrik 14.3.9 — udgifter til leje og husleje — i hvilken forbindelse sagsøgeren gør gældende, at Kommissionen har foretaget en urigtig bedømmelse af de faktiske omstændigheder.

Indledende bemærkninger vedrørende anbringendet om tilsidesættelse af begrundelsespligten

Parternes argumenter

30 Sagsøgeren har anført, at Kommissionen i medfør af artikel 253 EF er forpligtet til at begrunde sine beslutninger, og at det fremgår af fast retspraksis, at det af en kommissionsbeslutning om nedsættelse af tilskud, der oprindelig er bevilget, og som af den grund medfører alvorlige konsekvenser for de pågældende, klart skal fremgå, hvad der er de konkrete årsager til, at tilskuddet er blevet nedsat i forhold til det oprindeligt bevilgede beløb. Efter sagsøgerens opfattelse skal det ligeledes klart og utvetydigt fremgå af en sådan beslutning, hvilke betragtninger den institution, som har udstedt retsakten, har lagt til grund (Rettens dom af 7.11.1997, sag T-84/96, Cipeke mod Kommissionen, Sml. II, s. 2081, præmis 46,

og af 15.9.1998, forenede sager T-180/96 og T-181/96, Mediocurso mod Kommissionen, Sml. II, s. 3477, præmis 99).

31 I den foreliggende sag savner beslutningen ifølge sagsøgeren en begrundelse for så vidt angår nedsættelsen af beløbet i rubrik 14.2.3 — forhåndsudvælgelse og udvælgelse af kursister, rubrik 14.2.5 — kopiering af dokumenter, og rubrik 14.3.1.b — teknisk personale, der ikke er beskæftiget med undervisning, og den bør følgelig annulleres med alle de deraf følgende retlige konsekvenser.

32 I besvarelse af Kommissionens argument om, at den anfægtede beslutning opfylder de krav, som er fastsat i retspraksis, og som er angivet i præmis 73-75 i Rettens dom af 16. september 1999 i sagen Partex mod Kommissionen (sag T-182/96, Sml. II, s. 2673), har sagsøgeren anført, at hverken beslutningens ordlyd, den sammenhæng, hvori den er vedtaget, eller alle de retsregler, som gælder på området, giver tilstrækkelige holdepunkter for at afgøre, om der er grundlag for beslutningen, eller om den muligvis er behæftet med en sådan fejl, at dens gyldighed kan anfægtes for så vidt angår nedsættelsen af beløbet i de tre omhandlede rubrikker.

33 I besvarelse af Kommissionens argument om, at det i femte betragtning til den anfægtede beslutning er anført, at »visse udgifter ikke opfylder de betingelser, der er fastsat i godkendelsesbeslutningen, hvorfor tilskuddet må nedsættes yderligere«, har sagsøgeren særligt gjort gældende, at det ikke er korrekt, at der i godkendelsesbeslutningen er fastsat sådanne betingelser.

34 Kommissionen har gjort gældende, at sagsøgeren har haft lejlighed til at få kendskab til de nationale myndigheders retsakter, hvortil der er henvist i den anfægtede beslutning, og at de oplysninger, de indeholder, er tilstrækkelige til i den sammenhæng, hvori beslutningen er truffet, at give sagsøgeren mulighed for at identificere og forstå grundene til de foretagne nedsættelser.

Rettens bemærkninger

35 Forpligtelsen til at begrunde en individuel beslutning har til formål at give den berørte oplysninger, der er tilstrækkelige til, at det kan afgøres, om der er grundlag for beslutningen, eller om den muligvis er behæftet med en sådan mangel, at dens gyldighed kan anfægtes, ligesom forpligtelsen har til formål at gøre det muligt for Fællesskabets retsinstanser at efterprøve beslutningens lovlighed. Omfanget af begrundelsespligten afhænger af arten af den pågældende retsakt og den sammenhæng, hvori den er vedtaget (Domstolens dom af 7.4.1987, sag 32/86, Sisma mod Kommissionen, Sml. s. 1645, præmis 8, domme af 4.6.1992, sag C-181/90, Consorgan mod Kommissionen, Sml. I, s. 3557, præmis 14, og sag C-189/90, Cipeke mod Kommissionen, Sml. I, s. 3573, præmis 14, Rettens dom af 12.1.1995, sag T-85/94, Branco mod Kommissionen, Sml. II, s. 45, præmis 32, og dommen i sagen Partex mod Kommissionen, præmis 73).

36 En beslutning om nedsættelse af et tilskud, der oprindelig er bevilget af ESF, har alvorlige konsekvenser for modtageren af tilskuddet, og det skal derfor af beslutningen klart fremgå, på hvilket grundlag tilskuddet er blevet nedsat i forhold til det oprindeligt bevilgede beløb (dommene i sagerne Consorgan mod Kommissionen, præmis 18, og Cipeke mod Kommissionen, præmis 18, Rettens dom af 6.12.1994, sag T-450/93, Lisrestal mod Kommissionen, Sml. II, s. 1177, præmis 52, dommen i sagen Branco mod Kommissionen, præmis 33, og i sagen Partex mod Kommissionen, præmis 74).

37 Spørgsmålet om, hvorvidt en beslutnings begrundelse opfylder disse krav, skal vurderes ikke blot i forhold til beslutningens ordlyd, men ligeledes i forhold til den sammenhæng, hvori den indgår, samt alle de retsregler, som gælder på det pågældende område (Domstolens dom af 15.5.1997, sag C-278/95 P, Siemens mod Kommissionen, Sml. I, s. 2507, præmis 17, og dommen i sagen Partex mod Kommissionen, præmis 75).

38 I en situation, hvor Kommissionen blot godkender et forslag fra en medlemsstat om at nedsætte det tilskud, der oprindeligt er bevilget, kan Kommissionens

beslutning anses for at være tilstrækkeligt begrundet i henhold til artikel 253 EF, når enten begrundelsen for at nedsætte tilskuddet klart fremgår af beslutningen, eller — hvis dette ikke er tilfældet — når der i beslutningen tydeligt henvises til en retsakt fra de kompetente nationale myndigheder i den pågældende medlemsstat, i hvilken myndighederne klart har redegjort for grundene til at nedsætte tilskuddet (dommen i sagen Branco mod Kommissionen, præmis 36, stadfæstet efter genoptagelse ved Rettens dom af 13. december 1995, sag T-85/94 OP, Kommissionen mod Branco, Sml. II, s. 2993, præmis 27, og dommen i sagen Partex mod Kommissionen, præmis 76).

39 Når det fremgår af sagen, at Kommissionens beslutning ikke på noget punkt adskiller sig fra de nationale myndigheders retsakter, er det tilladt at antage, at deres indhold er gjort til en del af begrundelsen for Kommissionens beslutning, i det mindste i det omfang, hvori tilskudsmodtageren har kunnet få kendskab hertil (Rettens dom af 16.7.1998, sag T-72/97, Proderec mod Kommissionen, Sml. II, s. 2847, præmis 105, og dommen i sagen Partex mod Kommissionen, præmis 77).

40 Det skal derfor undersøges, om sagsøgeren har haft lejlighed til at få kendskab til de retsakter, hvortil der er henvist i den anfægtede beslutning, og om de oplysninger, de indeholder, har været tilstrækkelige til i den sammenhæng, hvori den anfægtede afgørelse blev truffet, at give sagsøgeren mulighed for at identificere og forstå grundene til de skete nedsættelser (dommen i sagen Partex mod Kommissionen, præmis 78).

41 I det foreliggende tilfælde henvises der i fjerde betragtning til den anfægtede beslutning til de grunde, der er anført i DAFSE's skrivelse nr. 6222 af 2. september 1997, som var bilagt en kopi af DAFSE's rapport, og i femte betragtning til »de kontrolresultater, der er redegjort for i de meddelelser, der i rette tid blev tilstillet den berørte organisation«, dvs. IGF's rapport fra 1995 og DAFSE's rapport. I beslutningens femte betragtning henvises også til beslutningsforslaget.

42 Det fremgår således af den anfægtede beslutnings ordlyd, at der er redegjort for de forskellige forhold — der giver mulighed for at forstå de grunde, der fik Kommissionen til at nedsætte det finansielle tilskud, der var bevilget af ESF — i de skrivelser og rapporter, der er henvist til i beslutningen.

43 I denne forbindelse bemærkes, at DAFSE's rapport samt beslutningsforslaget blev tilsendt sagsøgeren ved skrivelse af 19. december fra DAFSE, og at sagsøgeren ikke bestrider også at have modtaget en kopi af IGF's rapport fra 1995.

44 Det fremgår ligeledes af den sammenhæng, hvori beslutningen er vedtaget, at Kommissionen blot har bekræftet den berørte medlemsstats forslag om at nedsætte det tilskud, der oprindeligt var bevilget. I beslutningsforslaget er det således anført, at »efter en gennemgang af anmodningen om udbetaling af saldobeløbet og de tilhørende dokumenter, der er fremsendt af medlemsstaten (DAFSE), har ESF besluttet på baggrund af resultaterne af revisionsrapporten, som anført i [DAFSE's] notat nr. 1618, at beløbet på 8 495 366 PTE ikke er støtteberettiget«.

45 Det skal endelig bemærkes, at der i femte betragtning til den anfægtede beslutning henvises til, at »visse udgifter ikke opfylder de betingelser, der er fastsat i godkendelsesbeslutningen«, og at denne henvisning skal forstås som en henvisning til den erklæring, hvori Kommissionens godkendelsesbeslutning blev accepteret, som sagsøgeren undertegnede den 9. maj 1989, og hvorved ACA som modtager af det finansielle tilskud fra ESF udtrykkeligt forpligtede sig til at anvende »det eller de finansielle tilskud, der er ydet, i overensstemmelse med de gældende nationale og fællesskabsretlige bestemmelser samt under hensyntagen til alle de omstændigheder, der har været afgørende for beslutningen om godkendelse af den ovenfor nævnte »sag««.

46 Det er således disse bestemmelser, som sagsøgeren skulle overholde i forbindelse med anvendelsen af det finansielle tilskud fra ESF, og Kommissionen kunne i medfør af artikel 6, stk. 1, i forordning nr. 2950/83 suspendere, nedsætte eller lade tilskuddet bortfalde under henvisning til en national bestemmelse eller fællesskabsbestemmelse, som ikke var overholdt ved gennemførelsen af den pågældende foranstaltning (dommen i sagen Mediocurso mod Kommissionen, præmis 113 og 119).

47 Det følger heraf, at der skal foretages en gennemgang af indholdet af de dokumenter, der er tilsendt sagsøgeren, og som der i den anfægtede beslutning henvises til, samt af de nationale bestemmelser og fællesskabsbestemmelser, der finder anvendelse, for at kunne tage stilling til anbringendet om tilsidesættelse af begrundelsespligten for så vidt angår rubrik 14.2.3 — forhåndsudvælgelse og udvælgelse af kursister, rubrik 14.2.5 — kopiering af dokumenter, rubrik 14.3.1.b — teknisk personale, der ikke er beskæftiget med undervisning.

Rubrik 14.2.3 — forhåndsudvælgelse og udvælgelse af kursister

Kommissionens gennemgang

48 Sagsøgeren har i anmodningen om udbetaling af saldobeløbet anført et beløb på 4 297 500 PTE for den her omhandlede rubrik til forhåndsudvælgelse og udvælgelse af 249 kursister.

49 Kommissionen har nedsat dette beløb af de grunde, der er redegjort for i beslutningsforslaget, dvs. at den udgift på 17 259 PTE, som sagsøgeren havde anført for hver udvalgt ansøger (4 427 500 PTE: 249 udvalgte ansøgere), var for stor, og at det fandtes passende at anvende en sats på 40% udvalgte ansøgere af

de forhåndsudvalgte ansøgere (249 udvalgte ansøgere: 40 x 100 = 623 forhåndsudvalgte ansøgere) som et »rimeligt kriterium« for at fastsætte det støtteberettigede beløb og en udgift på 6 000 PTE pr. forhåndsudvalgt ansøger, hvilket giver 3 738 000 PTE (623 x 6 000 PTE).

Anbringendet om tilsidesættelse af begrundelsespligten og anbringendet om, at Kommissionen har foretaget en urigtig bedømmelse af de faktiske omstændigheder

50 Det bemærkes, at sagsøgerens anbringender samtidig vedrører begrundelsen for beslutningen og gyldigheden af de kriterier, som Kommissionen har anvendt med henblik på at fastsætte beløbet for de støtteberettigede udgifter for den her omhandlede rubrik.

51 Indledningsvis bemærkes, at Kommissionen i henhold til artikel 6, stk. 1, i forordning nr. 2950/83 kan suspendere, nedsætte eller lade tilskuddet bortfalde, såfremt et tilskud fra ESF ikke anvendes på de i godkendelsesbeslutningen fastsatte betingelser. Anvendelsen af artikel 6, stk. 1, i forordning nr. 2950/83 kan indebære, at Kommissionen skal foretage en vurdering af komplekse faktiske og regnskabsmæssige forhold. Ved en sådan vurdering må Kommissionen derfor råde over et vidt skøn. Følgelig kan Retten alene efterprøve, om Kommissionen har anlagt en åbenbar urigtig vurdering af sagens omstændigheder (dommen i sagen Mediocurso mod Kommissionen, præmis 118-120).

52 Sagsøgeren er af den opfattelse, at hverken beslutningsforslaget eller DAFSE's rapport indeholder en konkret begrundelse for, at udgifterne er blevet anset for at være for høje, eller for, at en udvælgelse af 40% af de forhåndsudvalgte ansøgere er blevet anset for at være rimelig, hvilket indebærer, at begrundelsespligten i henhold til artikel 253 EF er blevet tilsidesat.

53 Sagsøgeren har anført, at begrundelsespligten i den foreliggende sag er så meget vigtigere, som udgiften på 17 259 PTE pr. udvalgt ansøger (4 297 500: 249) ikke blev anfægtet i IGF's rapport fra 1995. Det er på denne baggrund vanskeligt at forstå, hvorfor Kommissionen kan anse en udgift på 17 259 PTE pr. udvalgt ansøger for at være for høj og samtidig anse en udgift på 15 012 PTE (3 738 000: 249) for at være acceptabel, når differencen mellem disse beløb kun er på 2 247 PTE pr. ansøger, hvilket svarer til kun 13% af det samlede beløb.

54 Retten må ikke desto mindre konstatere, at det af IGF's rapport fra 1995 fremgår, at denne myndighed har overladt det til DAFSE at vurdere, om de af sagsøgeren anførte udgifter er rimelige og støtteberettigede, idet det ikke har været muligt at finde frem til de udgifter, der svarer til de fakturaer, som ACA har udstedt, i regnskaberne for det firma, der er anvendt som underleverandør, og idet »»vægten« af udgifterne til forberedelsen af kurset har overskredet den procentsats, der normalt accepteres af DAFSE (8% af udgiftsposten til drift og administration og 5% af den samlede udgift til foranstaltningerne)«.

55 I DAFSE's rapport blev det efterfølgende foreslået at nedsætte ESF's tilskud for så vidt angår den her omhandlede rubrik, idet man anså udgiften pr. udvalgt ansøger på 17 259 PTE for at være »meget høj«, og »hvis man accepterer« en udvælgelsesprocent på 40 af de forhåndsudvalgte ansøgere og en udgift på 6 000 PTE pr. forhåndsudvalgt ansøger »som rimelig«, er det støtteberettigede beløb 3 738 000 PTE (svarende til 249: 40 × 100 = 623 og 623 × 6 000 = 3 738 000). I beslutningsforslaget har Kommissionen anvendt denne argumentation for at komme frem til samme resultat.

56 Sagsøgeren kan altså ikke påberåbe sig IGF's rapport fra 1995 til støtte for sit argument om, at DAFSE og Kommissionen ikke kunne bedømme, om det omtvistede beløb var støtteberettiget.

57 Sagsøgeren har ligeledes bestridt Kommissionens argument om, at beløbet på 6 000 PTE pr. ansøger må anses for rimeligt, da det i henhold til bekendtgørelse nr. 20/MTSS/87 af 19. juni 1987 fra det portugisiske ministerium for arbejde og

social sikkerhed (*Diário da República*, serie II, nr. 148, af 1. juli 1987, s. 8141, herefter »bekendtgørelse nr. 20/MTSS/87«) drejer sig om det beløb, der svarer til timelønnen for en uddannet lærer, og en time er tilstrækkelig til at forhåndsudvælge og udvælge en ansøger.

58 Sagsøgeren er af den opfattelse, at bekendtgørelse nr. 20/MTSS/87 kun angår grænserne for aflønningen af lærerne og ikke aflønningen af dem, der udvælger ansøgere, og at det således ikke er berettiget under henvisning til bekendtgørelsen at anse en udgift på kun 6 000 PTE pr. time til en person, der udvælger ansøgere, for at være rimelig. Sagsøgeren har endvidere påpeget, at der ikke er nogen begrundelse for, hvorfor én time skulle være nok til at forhåndsudvælge og udvælge en ansøger. Sagsøgeren forstår således ikke, hvorfor de anførte udgifter skulle være »for høje« og »urimelige«.

59 Retten må imidlertid konstatere, at bekendtgørelse nr. 20/MTSS/87 fastsætter grænserne for aflønning af personer, der underviser i forbindelse med erhvervsuddannelsesforanstaltninger, der finansieres af ESF, og at sagsøgeren må forudsættes at have kendskab til den portugisiske lovgivning om denne type foranstaltninger (dommen i sagen Partex mod Kommissionen, præmis 85 og 86). Begrebet erhvervsuddannelse skal fortolkes således, at det omfatter alle de foranstaltninger, der er nødvendige til gennemførelsen af erhvervsuddannelsen, hvilket indbefatter de forberedende aktiviteter, herunder forhåndsudvælgelse og udvælgelse af ansøgere til de pågældende foranstaltninger. Kommissionen har i det foreliggende tilfælde lagt en timeløn på 6 000 PTE til grund, hvilket svarer til lønnen for en uddannet lærer. Det er Rettens opfattelse, at Kommissionen ikke har foretaget en åbenbar urigtig bedømmelse af sagens omstændigheder ved at antage, at dette kriterium var rimeligt og passende henset til formålet med den undervisning, der skulle gives, der ikke kunne begrunde en aflønning svarende til et højere uddannelsesniveau, da kurserne vedrørte elektronisk udgivelsesteknik, udførelse af sekretærfunktioner ved hjælp af edb, analyse og programmering af databasesystemer, tæppevævning, konditorilære, salgsteknik og kontorautomatisering.

60 Retten finder ligeledes, at Kommissionen ikke overskred den skønsbeføjelse, som den rådede over i denne sag, ved at anlægge det synspunkt, at en rimelig varighed af en gennemgang af en ansøgning om optagelse var én time.

61 Retten finder i øvrigt, at Kommissionen ikke kan kritiseres for at have vurderet, at en udvælgelse af 40% af de forhåndsudvalgte ansøgere var rimelig. Kommissionen har lagt til grund, at sagsøgeren har forhåndsudvalgt 623 ansøgere, hvoraf der er udvalgt 249, dvs. 40%, hvorimod sagsøgeren i anmodningen om udbetaling af saldobeløbet har angivet, at der var forhåndsudvalgt 573 ansøgere, således at resultatet — hvis Kommissionen havde anvendt beløbet på 6 000 PTE på 573 og ikke på 623 forhåndsudvalgte ansøgere — ville have været 3 438 000 PTE, hvilket udgør et beløb, der er lavere end det beløb på 3 738 000 PTE, som Kommissionen har godkendt som støtteberettiget.

62 Det følger heraf, dels at det af den begrundelse, der er indeholdt i DAFSE's rapport og i beslutningsforslaget, og som der henvises til i den anfægtede beslutning, sammenholdt med de nationale bestemmelser og de fællesskabsbestemmelser, der finder anvendelse i denne forbindelse, fremgår, af hvilke grunde ESF's finansielle tilskud er blevet nedsat, og at begrundelsen opfylder kravene i artikel 253 EF, dels at Kommissionen ikke har anlagt et åbenbart urigtigt skøn ved at nedsætte tilskuddet fra ESF.

63 Sagsøgerens anbringende om tilsidesættelse af begrundelsespligten og anbringendet om, at Kommissionen har foretaget en urigtig bedømmelse af de faktiske omstændigheder, må herefter forkastes.

Rubrik 14.2.5 — kopiering af dokumenter

Kommissionens gennemgang

64 Sagsøgeren har i anmodningen om udbetaling af saldobeløbet angivet beløbet 1 492 500 PTE for rubrik 14.2.5 — kopiering af dokumenter.

65 Kommissionen har nedsat det støtteberettigede beløb til 52 500 PTE af de grunde, som der er redegjort for på følgende måde i beslutningsforslaget:

»Beløbet til kopiering af dokumenter er blevet berigtiget, idet udgiften til samtlige de bøger og manualer, som deltagerne har fået udleveret, fuldt ud er blevet godkendt. Da det betragtes som rimeligt, at der bruges tre pakker papir (1 500 ark) pr. kursus for hvert af de syv kurser, som foranstaltningen er sammensat af, og at beløbet fastsættes til 5 [PTE] pr. fotokopi, eftersom ACA har henført udgifterne til indkøb af papir og toner til fotokopimaskinen under rubrik 14.3.14 — almindelige administrative udgifter — når man frem til et støtteberettiget beløb på 52 500 [PTE] (7 kurser × 1 500 ark × 5 [PTE].«

Anbringendet om tilsidesættelsen af begrundelsespligten

66 Sagsøgeren har gjort gældende, at den anfægtede beslutning og de forberedende retsakter på to afgørende punkter ikke indeholder en begrundelse. Dels har Kommissionen ikke forklaret, hvorfor den har fundet, at et rimeligt forbrug af papir kan fastsættes til tre pakker papir (svarende til 1 500 ark) pr. kursus, når der er blevet brugt langt flere. Dels har Kommissionen ikke præciseret, af hvilken årsag den har fastsat prisen for en fotokopi til 5 PTE, når denne pris afviger mærkbart fra markedsprisen (såvel i 1989 som nu) og de priser, som DAFSE anvender.

67 Retten må indledningsvis konstatere, at det af IGF's rapport fra 1995 fremgår, at IGF har fundet, at »[beløbet på 1 492 500 PTE var] overdrevet, når der dels henses til det antal kopier, som der er tale om pr. kursist, og dels til samtlige de

manualer og bøger, der er blevet udleveret, hvilket i princippet burde have gjort det unødvendigt at anvende et så stort antal fotokopier«.

68 Retten skal ligeledes bemærke, at det i DAFSE's rapport anføres, at den af sagsøgeren anførte udgift på 1 492 500 PTE var for høj, henset til den række af manualer og bøger, der var blevet udleveret, og hvortil udgiften var blevet godkendt i sin helhed, og henset til, at det blev anset for at være rimeligt at bruge tre pakker papir pr. kursus (svarende til 1 500 ark), at de omhandlede erhvervsudannelsesforanstaltninger var sammensat af syv kurser, at ACA havde henført udgifterne til indkøb af kopipapir og tonerpatroner til fotokopimaskinen under rubrik 14.3.14 — almindelige administrative udgifter, og at en pris på 5 PTE pr. fotokopi var rimelig. DAFSE konkluderede følgelig, at der kunne godkendes et støtteberettiget beløb på 52 500 PTE (1 500 ark × 7 × 5 PTE). Denne argumentation er gentaget i beslutningsforslaget.

69 Det må herefter konstateres, at det af de forklaringer, der er indeholdt i de retsakter, hvortil der henvises i den anfægtede beslutning, fremgår, at hvilke grunde ESF's tilskud er blevet nedsat, og at forklaringerne således opfylder kravene i artikel 253 EF.

70 Sagsøgerens anbringende om tilsidesættelse af begrundelsespligten må herefter forkastes.

Anbringendet om tilsidesættelse af proportionalitetsprincippet

71 Sagsøgeren har gjort gældende, at Kommissionen har tilsidesat proportionalitetsprincippet, idet den, da den traf beslutningen, anvendte uhensigtsmæssige kriterier, der ikke egner sig til en rationel vurdering af udgiften til kopiering af dokumenter.

72 Retten finder, at sagsøgerens anbringende om tilsidesættelse af proportionalitetsprincippet reelt vedrører spørgsmålet, om Kommissionen ikke har anlagt en urigtig bedømmelse, da den nedsatte tilskuddet fra ESF.

73 Det bemærkes, at der ifølge DAFSE's rapport og beslutningsforslaget er fire grunde til, at Kommissionen har nedsat det finansielle tilskud fra ESF: Der er uddelt bøger og manualer til kursisterne, til hvert af de syv kurser skulle der bruges 1 500 fotokopier, prisen for en fotokopi er 5 PTE, og udgifterne til papir og toner til fotokopimaskiner er henført under rubrik 14.3.14 — almindelige administrative udgifter.

74 Sagsøgeren har ikke bestridt det fjerde led i begrundelsen, hvorefter udgifterne til indkøb af 90 pakker papir og toner til fotokopimaskiner ikke burde være anført i rubrik 14.2.5 — kopiering af dokumenter — idet disse udgifter allerede var medtaget i rubrik 14.3.14 — almindelige administrative udgifter. Såvel den omstændighed, at sådanne udgifter har kunnet opføres under denne rubrik, som i øvrigt det forhold, at Kommissionen ligeledes har accepteret andre udgifter til indkøb af papir i A3- og A4-format samt udgifter til fotokopiering under rubrik 14.10.3 — udstyr og forbrugsvarer, måtte tages i betragtning af Kommissionen ved bedømmelsen af det beløb, der kunne henføres under rubrik 14.2.5 — kopiering af dokumenter, eftersom dette betød, at en del af de udgifter, der var forbundet med fotokopiering, var henført under andre rubrikker, og at denne del af udgifterne derfor ikke kunne anføres under den her omhandlede rubrik.

75 Det skal følgelig undersøges, om de tre andre grunde, som der er lagt vægt på i DAFSE's rapport og i beslutningsforslaget, ikke er udtryk for en urigtig bedømmelse fra Kommissionens side for så vidt angår fastlæggelsen af de udgifter, der kan ydes tilskud til fra ESF.

76 Sagsøgeren har for så vidt angår udleveringen af bøger og manualer gjort gældende, at dette argument ikke kan fremføres til støtte for, at det var berettiget af reducere antallet af fotokopier, eftersom disse bøger og manualer netop blev udleveret i form af fotokopier.

77 I denne forbindelse har sagsøgeren anført, at det beløb på 2 120 000 PTE, der er henført under rubrik 14.2.1 — undervisningsmateriale, udgør udgiften til ophavsrettigheder i forbindelse med fotokopiering af bøger og manualer og ikke udgifter i forbindelse med selve fotokopieringen, der er henført under rubrik 14.2.5 — kopiering af dokumenter.

78 Retten skal bemærke, at i anmodningen om udbetaling af saldobeløbet var beløbet på 2 120 000 PTE i rubrik 14.2.1 — undervisningsmateriale, specificeret således:

»14.2.1 Undervisningsmateriale:

(1 sæt manualer til generel indføring i edb × 190 000 PTE

+ 1 sæt manualer til MSDOS × 265 000 PTE

+ 1 sæt manualer til Word IV × 390 000 PTE

+ 1 sæt manualer til Lotus 123 × 230 000 PTE

+ 1 sæt manualer til GEM Desk. Publ. × 75 000 PTE

+ 1 sæt manualer til marketing × 300 000 PTE

+ 1 sæt manualer til salgsteknik × 350 000 PTE

+ 1 sæt manualer til kontorautomatisering × 180 000 PTE

+ 1 sæt manualer til Wordstar × 80 000 PTE

+ 1 sæt manualer til tæppevævningsteknik × 60 000 PTE)

I alt: 2 120 000 PTE.«

79 Under retsmødet oplyste sagsøgeren, at forkortelsen »Conj. Manuais« (»sæt manualer«), som blev brugt i anmodningen om udbetaling af saldobeløbet, efter omstændighederne kunne betegne en enkelt bog — selv om ordet »Manuais« var i flertal — eller to eller tre bøger, nemlig teoribogen, øvelsesbogen og eventuelt en bog, der beskrev forskellige anvendelsesmuligheder, og at udgiften til hver af disse sæt kun dækkede erhvervelsen af én enhed samt ophavsrettighederne i forbindelse med fotokopiering af bøgerne.

80 Det bemærkes imidlertid, at dette udsagn ikke er underbygget af noget bevis, og at det står i modsætning til, at ordet »Manuais« (»manualer«) er i flertal.

81 Størrelsen af de beløb, som sagsøgeren har angivet ud for hvert sæt manualer, giver desuden anledning til at antage, at den anvendte forkortelse rent faktisk

dækker over udgifterne til indkøb af et sæt manualer og ikke udgifterne til ophavsrettigheder i forbindelse med fotokopiering. Ifølge anmodningen om udbetaling af saldobeløbet har marketingmanualerne tilsammen kostet 300 000 PTE. Af den opstilling, sagsøgeren har bilagt replikken, over det antal fotokopier, der er uddelt på hvert kursus, fremgår det imidlertid, at der er taget 49 kopier af disse manualer. Hvis sagsøgeren havde købt 49 marketingmanualer til 300 000 PTE, ville prisen pr. manual have været på 6 122 PTE, hvilket udgjorde et ikke ubetydeligt beløb på daværende tidspunkt. Forholdet mellem prisen for de andre sæt manualer og antallet af fotokopier, som sagsøgeren hævder at have taget, gør det ligeledes muligt at nå frem til et beløb pr. enhed, som kan svare til udgiften til køb af de nævnte manualer.

82 Det følger heraf, at Kommissionen med rette kunne antage, at der var blevet indkøbt bøger og manualer til kursisterne, hvilket i samme omfang begrænsede behovet for at tage fotokopier.

83 For så vidt angår antallet af fotokopier har sagsøgeren desuden anført, at Kommissionen har behandlet forskellige situationer ens, idet den ikke har taget hensyn til de særlige forhold ved hvert af de syv kurser, herunder emnet, antallet af kursister og varigheden, og dermed til, at reproduktionsomkostningerne varierede fra det ene kursus til det andet. Kommissionen har således fundet, at samme antal kopier var påkrævet til kurset vedrørende elektronisk udgivelsesteknik, der omfattede 17 kursister og strakte sig over 120 dage (600 timer), til kurset vedrørende udførelse af sekretærfunktioner ved hjælp af edb, der omfattede 49 kursister og strakte sig over 90 dage (1 350 timer), til kurset vedrørende analyse og programmering af databasesystemer, der omfattede 15 kursister og strakte sig over 100 dage (500 timer), til kurset vedrørende tæppevævning, der omfattede 27 kursister og strakte sig over 80 dage (400 timer), til kurset vedrørende konditorilære, der omfattede 11 kursister og strakte sig over 120 dage (203 timer), til kurset vedrørende salgsteknik, der omfattede 49 kursister og strakte sig over 240 dage (1 200 timer), samt til kurset vedrørende kontorautomatisering, der omfattede 61 kursister og strakte sig over 400 dage (2 000 timer).

84 Sagsøgeren har imidlertid gjort gældende, at det ikke er 10 500 (svarende til 1 500 × 7) fotokopier, der er blevet uddelt til kursisterne, men derimod 137 770

fotokopier. Sagsøgeren har i replikken givet en oversigt over antallet af fotokopier, der er uddelt pr. kursus, og over udgifterne til fotokopiering for hvert kursus og har i den forbindelse anført, at ACA aldrig er blevet anmodet om en sådan oversigt under den administrative procedure.

85 Det er imidlertid Rettens opfattelse, at det er nødvendigt, for at kunne fastsætte antallet af fotokopier, at tage den omstændighed i betragtning, at hovedparten af fotokopierne ifølge den oversigt, som sagsøgeren har bilagt replikken, svarede til fotokopierne af manualerne, hvortil udgifterne blev henført under rubrik 14.2.1 (som manualerne til MS DOS, til WORD IV, til LOTUS 123, til GEM Desk. Publ., til marketing, til salgsteknik, til Wordstar, til tæppevævningsteknik, til sekretariatsteknik og til introduktion til edb). Retten finder således, at Kommissionen med rette kunne antage, at der var indkøbt og udleveret bøger og manualer til kursisterne, hvilket i samme omfang begrænsede behovet for at tage fotokopier.

86 Henset til, at sagsøgeren ikke i tide over for Kommissionen har fremlagt dokumentation for det antal fotokopier, der reelt er blevet udleveret på hvert kursus, kan Kommissionen følgelig ikke kritiseres for, at den har anset 1 500 fotokopier pr. kursus for at være rimeligt. Det påhvilede sagsøgeren, som modtager af det finansielle tilskud fra ESF, i tide at fremsende en sådan dokumentation til de kompetente myndigheder, da sagsøgeren fik kendskab til DAFSE's rapport og beslutningsforslaget.

87 Sagsøgeren har for så vidt angår prisen pr. fotokopi bemærket, at den pris på 10 PTE, som denne har foreslået, er den samme som den, DAFSE har lagt til grund. Denne pris kan derfor ikke anses for at være for høj. Sagsøgeren har desuden henvist til, at prisen for en fotokopi til sammenligning er 100 PTE i henhold til tariffen for aflønningen af notarer, der er godkendt ved lovdekret nr. 397/83 af 2. november 1983 (som ændret flere gange).

88 Retten må konstatere, at den skrivelse fra DAFSE, som sagsøgeren har henvist til til støtte for prisen på 10 PTE, er dateret den 3. april 1996. Dette brev vedrører således en anden periode end den, hvori de her omhandlede erhvervsuddannelsesforanstaltninger blev gennemført (nemlig mellem februar og december 1989). Det bemærkes desuden, at den pris, som er angivet i denne skrivelse, ikke kun dækker omkostningerne til fotokopiering, men ligeledes indbefatter prisen for den indsats, som administrationen har ydet ved duplikeringen. De priser, der finder anvendelse efter tariffen for aflønning af notarer, indgår i en særlig ordning, der ikke finder anvendelse i denne sag.

89 Det følger heraf, at sagsøgeren ikke har godtgjort, at den pris, som Kommissionen har fastsat, er urimelig.

90 Sagsøgerens anbringende om, at proportionalitetsprincippet er blevet tilsidesat, må herefter forkastes.

Rubrik 14.3.1.b — teknisk personale, der ikke er beskæftiget med undervisning

Kommissionens gennemgang

91 For så vidt angår denne rubrik er det kun beløbene vedrørende den pædagogiske koordination og den generelle koordination, der er omtvistede. Det beløb, som sagsøgeren har anført for så vidt angår den tekniske koordination, er ikke omtvistet.

92 Sagsøgeren har i anmodningen om udbetaling af saldobeløbet angivet et beløb på 5 970 000 PTE (199 dage a 30 000 PTE) til den pædagogiske koordination og 5 850 000 PTE (130 dage a 45 000 PTE) til den generelle koordination.

93 Kommissionen har nedsat det støtteberettigede beløb til den pædagogiske koordination til 3 900 000 PTE og beløbet til den generelle koordination til 5 460 000 PTE af følgende grunde, som der er redegjort for i beslutningsforslaget:

— For så vidt angår den pædagogiske koordination har Kommissionen fundet, at »der ikke er noget, der kan berettige, at den pædagogiske koordination har varet 69 dage længere end den generelle koordination [og den tekniske koordination]«, og at det støtteberettigede beløb for så vidt angår den pædagogiske koordination følgelig må nedsættes fra 5 970 000 PTE (199 dage a 30 000 PTE) til 3 900 000 PTE (130 dage a 30 000 PTE).

— For så vidt angår den generelle koordination har Kommissionen anført, »at det ikke er rimeligt, at en generel koordinator aflønnes efter en timetarif, der er højere end den, der gælder for en uddannet instruktør, og at koordinatorerne ikke i den egenskab udførte andre opgaver, og at de brugte seks timer dagligt på foranstaltningen«. Kommissionen fandt følgelig, at det støtteberettigede beløb til den generelle koordination skulle nedsættes fra 5 850 000 PTE (130 dage a 45 000 PTE) til 5 460 000 PTE (130 dage a 42 000 PTE pr. dag, svarende til seks timer a 7 000 PTE pr. time), idet beløbet på 7 000 PTE fremgik af bekendtgørelse nr. 20/MTSS/87.

Anbringendet om tilsidesættelse af begrundelsespligten

94 Sagsøgeren har anført, at den anfægtede beslutning er behæftet med begrundelsesmangler, hvilket er ensbetydende med tilsidesættelser af artikel 253 EF.

95 For så vidt angår den pædagogiske koordination har sagsøgeren anført, at Kommissionen ikke har angivet grundene til, at den finder, at der ikke er noget, der kan berettige, at den pædagogiske koordination har varet 69 dage længere end den generelle koordination og den tekniske koordination, idet den blotte forskel mellem de forskellige koordinationsformer ikke i sig selv kan begrunde en sådan forskel.

96 For så vidt angår den generelle koordination har sagsøgeren anført, at Kommissionen ikke har forklaret, hvorfor det ikke er rimeligt, at en uddannet generel koordinator aflønnes efter en timetarif, der er højere end den, der gælder for en uddannet instruktør, når deres funktioner er forskellige. Sagsøgeren har ligeledes påpeget, at Kommissionen ikke har angivet grundene til, at den finder, at en koordinator kun har arbejdet seks timer om dagen, når den daglige arbejdstid i Portugal er på otte timer.

97 Retten må konstatere, at det fremgår af IGF's rapport fra 1995, at IGF fandt, at de udgifter, der var medtaget i denne rubrik, udgjorde ca. 37% af udgifterne til den del af personalet, der underviste, hvilket overskred de parametre, der normalt finder anvendelse for denne type udgifter. IGF overlod det følgelig til DAFSE at

vurdere, om udgifterne til udførelse og administration af kurserne, herunder de udgifter, der er henført under rubrik 14.3.1.b — teknisk personale, der ikke er beskæftiget med undervisning, var støtteberettigede og rimelige.

98 For så vidt angår den pædagogiske koordination blev det såvel i DAFSE's rapport som i beslutningsforslaget foreslået, at det finansielle tilskud fra ESF blev nedsat med den begrundelse, at der ikke var noget, der kunne berettige, at denne koordination havde varet 69 dage længere end den generelle koordination og den tekniske koordination. DAFSE og Kommissionen har således lagt 130 dage i stedet for 199 dage til grund for beregningen af det støtteberettigede beløb, dvs. 3 900 000 PTE (130 dage a 30 000 PTE) i stedet for 5 970 000 PTE (199 dage a 30 000 PTE).

99 For så vidt angår den generelle koordination blev det såvel i DAFSE's rapport som i beslutningsforslaget foreslået, at det finansielle tilskud fra ESF blev nedsat med den begrundelse, at koordinatorerne ikke udførte andre opgaver, og at det var meningen, at de pågældende skulle bruge seks timer pr. dag på erhvervsuddannelsesforanstaltningen, samt at det navnlig henset til bekendtgørelse nr. 20/MTSS/87 ikke var rimeligt, at en generel koordinator aflønnes efter en tarif, der er højere end den, der gælder for en uddannet instruktør, dvs. 7 000 PTE pr. time. DAFSE og Kommissionen har således vurderet, at det støtteberettigede beløb ikke er på 5 850 000 PTE (130 dage a 45 000 PTE), men på 5 460 000 PTE (130 dage × 6 timer × 7 000 PTE).

100 Retten skal bemærke, at de forklaringer, der findes i de retsakter, som der henvises til i den anfægtede beslutning, angiver grundene til, at tilskuddet fra ESF er blevet nedsat både for så vidt angår den pædagogiske koordination og den generelle koordination. Disse forklaringer har ligeledes gjort det muligt for den berørte at anfægte gyldigheden af beslutningen og gjort det muligt for Retten at udøve sin kontrol af den anfægtede retsakts lovlighed. Kravene i artikel 253 EF er således overholdt.

101 Sagsøgerens anbringende om tilsidesættelse af begrundelsespligten må herefter forkastes.

Anbringendet om, at Kommissionen har foretaget en urigtig bedømmelse af de faktiske omstændigheder

102 For så vidt angår den pædagogiske koordination har sagsøgeren for det første gjort gældende, at det er forkert at hævde — som det er sket i DAFSE's rapport og i beslutningsforslaget — at »der ikke er noget, der kan berettige, at den pædagogiske koordination har varet 69 dage længere end den generelle koordination«. Den generelle koordination, der har varet 130 dage, har rent faktisk været udført af én person, mens den pædagogiske koordination, der har varet 199 dage, er blevet udført af to personer, hvoraf den ene har arbejdet 109 dage (77 dage og 32 dage) og den anden 90 dage. Sagsøgeren har påpeget, at forskellen mellem det antal dage, der er henført under den generelle koordination eller den tekniske koordination (130 dage), og det antal, der er henført under den pædagogiske koordination (199 dage), simpelthen kan forklares med, at den pædagogiske koordination er mere omfattende og mere arbejdskrævende end de to andre former for koordination.

103 Det er imidlertid Rettens opfattelse, at Kommissionen ikke anlagde en åbenbar urigtig bedømmelse af sagens omstændigheder, da den fandt, at der ikke var noget, der kunne berettige, at den pædagogiske koordination havde varet 69 dage længere end den generelle koordination. I mangel af relevant dokumentation fra sagsøgerens side er det vanskeligt at forstå, hvordan den pædagogiske koordination, der finder sted under hele uddannelsesforløbet, kan blive tillagt så mange flere dage end den generelle koordination, der kan finde sted før, under og efter de omhandlede foranstaltninger. I denne forbindelse bemærkes, at det påhvilede sagsøgeren, som modtager af det finansielle tilskud fra ESF, i tide at fremsende en sådan dokumentation til de kompetente myndigheder på baggrund af DAFSE's rapport og beslutningsforslaget.

104 For så vidt angår den generelle koordination har sagsøgeren for det første gjort gældende, at argumentet om, at koordinatorerne kun har anvendt seks timer pr. dag på deres opgaver under kursernes forløb, er fejlagtigt, idet længden af den daglige arbejdstid i Portugal er på otte timer, og der ikke er nogen grund til at antage, at koordinatorerne, hvortil udgiften er medregnet af sagsøgeren, ikke har respekteret denne længde.

105 Det er imidlertid Rettens opfattelse, at sagsøgeren ikke kan påberåbe sig den omstændighed, at den daglige arbejdstid i Portugal er på otte timer med henblik på at anfægte Kommissionens vurdering i mangel af andre faktiske omstændigheder, der kan begrunde dette argument. Denne længde på otte timer udgør rent faktisk et maksimum og ikke et minimum, og Kommissionen kunne med rimelighed antage, at en arbejdstid på seks timer pr. dag for den generelle koordinator var tilstrækkelig som følge af, at der fandtes særlige koordinatorer for pædagogiske og tekniske spørgsmål.

106 Sagsøgeren har for det andet bestridt argumentet om, at den generelle koordinator ikke skulle aflønnes efter en tarif, der er højere end den, som finder anvendelse på uddannede instruktører.

107 Retten finder, at Kommissionen ikke kan kritiseres for at have antaget, at det var passende, at den generelle koordinator blev aflønnet på et niveau, der svarer til det, der gælder for en uddannet instruktør, når henses til den type kurser, der var omfattet af erhvervsuddannelsesforanstaltningen. Anvendelsen af en højere skala som den, der gælder for lærere med en universitetsuddannelse eller lærere, som har skrevet en doktorafhandling, er ikke rimelig og passende, henset til formålet med de kurser, der blev givet, som ikke kunne begrunde, at den generelle koordination skulle udføres af en person med et sådant uddannelsesniveau, da kurserne vedrørte elektronisk udgivelsesteknik, udførelse af sekretærfunktioner ved hjælp af edb, analyse og programmering af databasesystemer, tæppevævning, konditorilære, salgsteknik og kontorautomatisering.

108 Det følger heraf, at sagsøgerens anbringende om, at Kommissionen har foretaget en urigtig bedømmelse af de faktiske omstændigheder, må forkastes.

Rubrik 14.3.9 — udgifter til leje og til husleje

Kommissionens gennemgang

109 Sagsøgeren har i anmodningen om udbetaling af saldobeløbet henført et beløb på 17 219 511 PTE under den her omhandlede rubrik, der vedrører leje af løsøre og fast ejendom, som er foretaget af underleverandøren SI — Sistemas de Informação L[da] (herefter »SI«).

110 Kommissionen har nedsat det støtteberettigede beløb for så vidt angår disse tjenesteydelser til 13 803 000 PTE af følgende grunde, som der er redegjort for i beslutningsforslaget:

»I denne rubrik er der som udgifter i forbindelse med leje og husleje anført et beløb på 17 308 697 [PTE], hvoraf 17 219 511 [PTE] er blevet faktureret af virksomheden [SI]. I forbindelse med den revision, som IGF udførte hos denne virksomhed, kom det frem, at det beløb til husleje og leje, der var opgivet i formular 22 i virksomhedens selvangivelse for året 1989, var 14 842 000 [PTE]. Selv om det ikke ud fra den faktura, der er udstedt til ACA, har været muligt at fastsætte de reelle udgifter, som SI har afholdt, er det klart, at selv hvis dette havde været muligt, ville disse udgifter have ligget betydeligt under 14 842 000

[PTE], eftersom flere af de anførte udgifter helt sikkert ikke har haft noget med uddannelsesaktiviteterne at gøre.

[...]

Idet det anses for rimeligt at indregne en avance på 50% af de reelle udgifter, der fremgår af den faktura, som underleverandøren har udstedt, og idet der henses til, at beløbet på 17 220 000 [PTE] udgør 62% af det samlede beløb, der er faktureret ACA (17 220 000 [PTE] af 27 842 000 [PTE] [dette beløb er ikke korrekt. Det rigtige beløb er 27 847 288 PTE, hvilket imidlertid ikke ændrer den procentsats på 62%, som Kommissionen har benyttet], må det konstateres, at anvendelsen af denne procentsats på de udgifter, der er angivet af SI i formular 22, giver et tal på 9 202 000 [PTE] (14 842 000 [PTE] × 62%), der med en avance på 50% kommer op på 13 803 000 [PTE] (9 202 000 [PTE] × 1,5).«

Anbringendet om, at Kommissionen har foretaget en urigtig bedømmelse af de faktiske omstændigheder

— Parternes argumenter

111 Sagsøgeren har gjort gældende, at den anfægtede beslutning er behæftet med en mangel for så vidt angår rubrik 14.3.9 — udgifter til leje og husleje, idet den hviler på en urigtig forudsætning om, at de udgifter, som SI har angivet under udgiftsposten »husleje og leje« på selvangivelsen for 1989, dvs. 14 842 000 PTE,

skal benyttes som udgangspunkt for beregningen af de støtteberettigede udgifter under denne rubrik.

112 Kommissionen har imidlertid gjort gældende, at IGF's rapport fra 1995 overlod det til DAFSE at vurdere, om de udgifter, der var anført under denne rubrik, var rimelige og støtteberettigede. IGF anførte, at »SI's revisionsrapport indikerer, at posten leje og husleje indeholder et beløb på 14 842 000 PTE mod de 27 847 000 PTE, der er faktureret, og posten inkluderer 4 323 000 PTE for leje af kontorer i Aveiro og 4 300 000 PTE for leje af udstyr, hvilket beløb ikke virker sandsynligt«. Den rapport, som IGF udarbejdede den 5. marts 1993 om den revision, der var blevet udført hos fire virksomheder, ACA havde benyttet som underleverandører inden for rammerne af erhvervsuddannelsesforanstaltninger (herefter »IGF's rapport fra 1993«), bekræfter denne antagelse, navnlig for så vidt angår gennemgangen af kontoudtogene og bilagene fra SI.

113 Kommissionen har ligeledes påpeget, at IGF ikke har kunnet finde frem til de udgifter, der direkte svarede til de fakturaer, der var udstedt til ACA, i SI's bogholderi. Kommissionen har endvidere anført, at selv om det var lykkedes for IGF at afgrænse de direkte udgifter ved hjælp af de fakturaer, der var udstedt til ACA, ville disse have været mindre end 14 842 000 PTE, eftersom visse af de udgifter, der var opgivet af SI, ikke er forbundet med de erhvervsuddannelses-foranstaltninger, der er udført af sagsøgeren.

114 Henset til nødvendigheden af at vurdere, om visse udgifter og de dertil svarende beløb er rimelige og nødvendige, og henset til de priser, der gjaldt på markedet, samt til den pligt, som modtagere af offentlig støtte har til at udvise den påpasselighed, der kræves i forbindelse med varetagelsen af sine egne interesser, finder Kommissionen følgelig, at en avance på 50% af de direkte udgifter, der er faktureret til ACA, er rimelig for en underleverandør, selv om den »objektivt set er høj«, som det bemærkes i DAFSE's rapport.

— Rettens bemærkninger

115 Indledningsvis bemærkes, at parternes argumenter kun vedrører de udgifter, som sagsøgeren har afholdt til SI, der som underleverandør har udlejet diverse løsøre og fast ejendom til ACA til et beløb af 17 219 511 PTE i forbindelse med projekt nr. 890365/P 1.

116 Kommissionens beslutning om at nedsætte beløbet for så vidt angår de støtteberettigede udgifter under rubrik 14.3.9 — udgifter til leje og husleje — hviler på den antagelse, at disse udgifter skal fastsættes på grundlag af de reelle udgifter, der er indeholdt i den faktura, SI har udstedt, og den støttes ifølge beslutningsforslaget på IGF's rapport fra 1993, der blev afgivet efter anmodning fra DAFSE.

117 I IGF's rapport fra 1993 gennemgås først SI's indtægter, og det anføres, at det fremgår af selvangivelsen for 1989, at omfanget af det salg og de tjenesteydelser, der er præsteret af denne virksomhed, beløber sig til ca. 144 187 010 PTE. Dette beløb inkluderer et beløb på 17 219 511 PTE, som SI har faktureret til ACA for leje af løsøre og fast ejendom, og i denne forbindelse har IGF påpeget, at det fremgår af en gennemgang af de fakturaer, som ACA har forelagt, samt af anmodningen om udbetaling af saldobeløbet, at de tjenesteydelser, der er præsteret af SI, vedrører leje af edb-udstyr (for 15 211 000 PTE), vedligeholdelse, teknisk bistand og transport af udstyr (for 1 845 000 PTE) samt husleje (for 164 000 PTE).

118 I rapporten gennemgås herefter SI's udgifter. IGF begrænser sin gennemgang heraf til en analyse af udgiftsposten »husleje og leje« i virksomhedens selvangivelse for 1989 og understreger i den forbindelse: »Henset til, at de fakturaer, som SI har udstedt til ACA, alle omhandler beløb til leje af edb-udstyr og leje af

lokaler, er revisionen af de afholdte udgifter begrænset til en gennemgang af posten »leje og husleje«, der er opført i resultatopgørelsen for regnskabsåret 1989, og hvis totalbeløb den 31. december 1989 udgjorde 14 842 000 [PTE].« Dette beløb kan specificeres som følger:

»Husleje	4 323 000
Automercantil	736 000
Sofinloc	1 788 000
Renault Gest	750 000
A.A. Castanheira Rent a Car	200 000
Fiat	446 000
Regisconta	2 049 000
Sobran	1 300 000
Unital	3 000 000
RST	250 000
[I alt]	14 842 000.«

119 I IGF's rapport fra 1993 anføres det ligeledes, at det samlede beløb under rubrikken »husleje«, dvs. 4 323 000 PTE, indbefatter beløb, der vedrører leje af kontorlokaler i bygningen Vera Cruz i Aveiro, og at for så vidt angår de øvrige rubrikker svarer beløbet på 1 300 000 PTE til en faktura, der er udstedt af firmaet Sobran, der er erklæret konkurs, og at beløbet på 300 000 000 PTE hidrører fra, at der er stillet en computer af mærket NCR 8250 til rådighed i 30 dage, som var opført som anlægsaktiv i selskabet Unital, og som var blevet indkøbt i 1985 for 3 500 000 PTE.

120 I denne sammenhæng sammenlignes i IGF's rapport fra 1993 SI's indtægter og udgifter, og det konkluderes, at gennemgangen af, om de fakturaer, der er udstedt til et samlet beløb på 27 847 288 PTE (17 219 511 PTE for projekt nr. 890365/P 1 og 10 627 777 PTE for projekt nr 891038/P 3), er i overensstemmelse med den tilsvarende udgiftspost, viser, at det beløb, som indgår i SI's regnskab under

posten »husleje og leje«, er på 14 842 000 PTE, herunder leje af lokaler for 4 323 000 PTE og leje af udstyr for 4 300 000 PTE, og det understreges samtidig, at dette beløb »af de anførte grunde ikke virker sandsynligt«.

121 I IGF's rapport fra 1993 undersøges det ikke, om de øvrige udgifter til leje og husleje, som SI har afholdt til Automercantil (736 000 PTE), til Sofinloc (1 788 000 PTE), til Reanult Gest (750 000 PTE), til A.A. Castanheira Rent a Car (200 000 PTE), til Fiat (446 000 PTE), til Regisconta (2 049 000 PTE) og til RST (250 000 PTE), har betydning for prisen for de ydelser, som SI har præsteret til ACA. Betegnelserne for disse virksomheder giver imidlertid ikke anledning til at antage, at de lejekontrakter, som SI har indgået med disse virksomheder, står i direkte forbindelse med de ydelser, der er præsteret for ACA.

122 Retten må konstatere, at den argumentation, der er anvendt i IGF's rapport fra 1993, hviler på den fejlagtige forudsætning, at de udgifter, der er anført under posten »husleje og leje« i SI's selvangivelse for året 1989, skal lægges til grund for fastsættelsen af prisen for de tjenesteydelser, som virksomheden har faktureret ACA.

123 Det fremgår af de enkelte udgiftsposter, der anført i anmodningen om udbetaling af saldobeløbet for rubrik 14.3.9 — udgifter til leje og husleje, at beløbet på 17 219 511 PTE, der svarer til ACA's udgifter til leje af udstyr hos SI inden for rammerne af projekt nr. 8903365/P 1, kan specificeres som følger:

— 15 211 018 PTE til leje af udstyr

— 163 800 PTE til leje af installationer

— 841 996 PTE til vedligeholdelse

— 722 032 PTE til transport og installation af udstyr

— 280 665 PTE til forsikring.

124 Sagsøgeren har imidlertid gjort gældende — uden at det er blevet bestridt af Kommissionen — at det udstyr, som SI har udlejet til ACA til brug for det omhandlede projekt, delvist var SI's ejendom og delvist var lejet af SI hos tredjemand. Det udstyr, som tilhørte SI, var derfor bogført under posten »materielle anlægsaktiver« i forbindelse med hensættelser til afskrivninger, hvis beløb i selvangivelsen for 1989 var angivet til 11 169 034 PTE, hvorimod de aktiver, som SI havde lejet, var bogført under posten »husleje og leje«, der er angivet til 14 842 000 PTE i selvangivelsen for 1989.

125 Udgifterne i forbindelse med vedligeholdelsen, transporten og installationen af udstyret og til forsikring havde SI bogført under andre poster end posten »leje og husleje«, dvs. de poster, der vedrørte personaleomkostninger, udgifter til vedligeholdelse og reparation og til forsikring.

126 Fastlæggelsen af udgifterne til SI's ydelser i virksomhedens regnskab burde således ikke være sket ud fra én udgiftspost, nemlig »husleje og leje«, men burde være sket ud fra alle de poster, der kunne indbefatte de nævnte udgifter, idet SI's tjenesteydelser ikke kun omfatter leje af udstyr og installationer, som SI selv havde lejet hos tredjemand, som IGF forudsætter, men også SI's udleje af udstyr eller installationer, som virksomheden ejer, samt vedligeholdelse, transport, installation og forsikring af dette udstyr.

127 Det må således konstateres, at beløbet på 14 842 000 PTE under rubrikken »husleje og leje« i SI's selvangivelse for 1989, ikke kan lægges til grund for fastsættelsen af de udgifter, der er støtteberettigede under rubrik 14.3.9 — udgifter til leje og udleje.

128 Fejlen går igen i IGF's rapport fra 1995, DAFSE's rapport og beslutningsforslaget.

129 I IGF's rapport fra 1995 blev konklusionen fra IGF's rapport fra 1993 gentaget, og IGF overlod det til DAFSE at vurdere, om de udgifter, der var anført under den her omhandlede rubrik, var rimelige og støtteberettigede.

130 I DAFSE's rapport blev det — efter at der var henvist til den sammenligning, som IGF havde foretaget mellem beløbet i fakturaen (nemlig 27 847 288 PTE, heraf 17 219 511 PTE til projekt nr. 890365/P 1) og det beløb, der var anført i SI's udgiftspost »husleje og leje« (nemlig 14 842 000 PTE) — foreslået at beregne det støtteberettigede beløb ved at tage udgangspunkt i beløbet på 14 842 000 PTE.

131 I beslutningsforslaget har Kommissionen anvendt samme argumentation og er nået til samme resultat.

132 Det følger heraf, at Kommissionen anlagde en åbenbart urigtig bedømmelse ved fejlagtigt at lægge til grund, at den udgift på 14 842 000 PTE, der var anført i rubrikken »husleje og leje« i SI's selvangivelse for 1989, gjorde det muligt at fastsætte beløbet for de udgifter, der var støtteberettigede, under denne rubrik.

133 Det følger heraf, at der må gives sagsøgeren medhold i anbringendet om, at Kommissionen har foretaget en urigtig bedømmelse af de faktiske omstændigheder.

134 Den anfægtede beslutning skal herefter annulleres, for så vidt som der for rubrik 14.3.9 — udgifter til leje og husleje, foretages en nedsættelse af de udgifter, som sagsøgeren har angivet som betaling for leje af løsøre og fast ejendom foretaget af virksomheden SI i sin egenskab af underleverandør.

Sagens omkostninger

135 I henhold til procesreglementets artikel 87, stk. 2, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. I henhold til artikel 87, stk. 3, kan Retten dog fordele sagens omkostninger eller bestemme, at hver part skal bære sine egne omkostninger, hvis hver af parterne henholdsvis taber eller vinder på et eller flere punkter.

136 I denne sag har sagsøgeren — der har nedlagt påstand om, at Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger — fået delvis medhold i sin annullationspåstand. Retten finder, at det er rimeligt ud fra en bedømmelse af sagens omstændigheder, særligt det lange tidsrum, der er gået mellem anmodningen om udbetaling af saldobeløbet, der blev fremsat den 26. april 1990, og den anfægtede beslutning, der først blev vedtaget den 30. november 1999, at Kommissionen bærer sine egne omkostninger og betaler en tredjedel af de omkostninger, der er afholdt af sagsøgeren.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

RETTEN (Femte Afdeling)

1) **Kommissionens beslutning K(99) 3684 af 30. november 1999 om nedsættelse af Den Europæiske Socialfonds tilskud til Associação Comercial de Aveiro i forbindelse med projekt nr. 890365/P 1 annulleres, for så vidt som det for rubrik 14.3.9 — udgifter til leje og husleje, bestemmes, at beløbet for de ydelser, der er faktureret af SI — Sistemas de Informação L[da], nedsættes.**

2) **I øvrigt frifindes Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber.**

3) **Kommissionen bærer sine egne omkostninger og betaler en tredjedel af sagsøgerens omkostninger.**

4) **Sagsøgeren bærer to tredjedele af sine egne omkostninger.**

Cooke García-Valdecasas Lindh

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 14. maj 2002.

H. Jung J.D. Cooke

Justitssekretær Afdelingsformand